

Soubor témat se řídí plánem semináře. V prvním semináři, který se bude konat, společně projdeme látku všech seminářů, které se neuskutečnily. Zatím předpokládám, že to zvládneme během jednoho (či dvou) takových provizorních seminářů.

Prosím studenty, kteří mají uvádět probírané téma, aby si připravili max. pětiminutový úvod shrnující základní údaje (časové zařazení, charakteristika žánru, osobnost autora aj.).

Všechny studenty prosím, aby prostudovali texty, které se k tématům vztahují (vložené do odd. stud. materiálů u předmětu v ISu). Budou sloužit jako podklad pro výklad dané látky; k němu vždy přikládám soubor otázek.

Prosím, připravte si odpovědi, budou vám k užítku i při závěrečné zkoušce. Nezachycují samozřejmě téma v celé šířce, vedou spíš k úvaze nad ukázkou z textu. Odpovědi pak společně shrneme, popř. doplním/e o další relevantní informace.

I. Staročeská legenda o svaté Kateřině

- Legenda jako literární žánr (legendistický diskurs); charakteristické znaky, legendy ve staročeské literatuře (staroslověnské, latinské, české – příklad).
- K ukázce:
- Forma – verš, rým, lomený verš, přesah.
- Legendě o sv. K. bývá připisována vypjatá emocionalita (pozitivní i negativní) – nalezněte příklady.
- Postava císaře Maxencia - způsob charakterizace, typ.
- Upálení 50 učených pohanských učenců, kteří podlehli v disputaci s Kateřinou a stali se křesťany – zázrak a jeho význam v legendě.
- Kateřinino mučení – význam popisu mučících nástrojů, emocionalita, Kateřina vs. sluhové-mučitelé – jaký princip zde autor použil?
- Symbolika barvy, ne však v tradičním dvorském využití (dále téma dvorská lyrika), ale její specifické uplatnění v legendě – vyložte význam barev.
- Legenda a světská epika – Tristram, Izalda, nápoj lásky v nové interpretaci.
- Estetizace krutosti a utrpení – o čem svědčí v lit. vývoji?

II. Středověká duchovní lyrika

- Mimoliterární funkce středověké duchovní lyriky – s čím je spojena, jaké cíle realizuje?

- Modlitba jako specifický dialog (tzv. religiální komunikace) – zkuste vyložit na některé známé modlitbě.

K ukázkám:

Hospodine, pomiluj ny:

- Charakterizujte stavbu písně.
- Charakterizujte základní prosby, s nimiž se mluvčí obrací k Bohu.
- K úvaze: jaké funkce měla píseň v českých dějinách?

Svatý Václave

- Jaká pozice je tu připisována knížeti Václavu (co je to tzv. svatý panovník?)
- Další svatí přimlůvci – Panna Maria, svatí andělé – význam?
- Skupina dalších přimlůvců (od Víta po Lidmilu) – jak je charakterizovat?
- Jak byste charakterizovali stavbu strof i závěr (poslední strofu) skladby?

Ostrovská píseň /Slovo do světa stvoření

- Proč dvojí název některých skladeb? (Co je tzv. incipit?)
- Stavba strofy, verš a rým.
- Zkuste vyložit, jaké základní náboženské téma píseň předkládá.

Kocovník

- Stavba strofy, verš, rým.
- Složitá symbolika; vyjděte z toho, že kocovník (kožišník) je symbol Boha, který vytvořil dva symbolické „kožichy“ (symbol oděvu je oblíbený – např. „byl oděn do cti a slávy“), kožichy lze interpretovat např. jako svatební roucho nevěsty – církve či jako Kristovo vtělení.
- Zkuste vyložit význam sdělení, že svůj kožich oblékl na lva, orla, člověka, vola – koho tím myslí?
- Jak dál se tu pracuje s těmito 4 symboly ve vztahu ke Kristovu životu?
- Jak rozumíte poslední strofě?

III. Středověká světská lyrika (zde jen dvorská – znáte i jiné typy?)

- Kdy a kde tzv. dvorská (kurtoazní) lyrika vzniká, jak se dostala do českého prostředí?
- Jaký jsou její typické rysy? Model dvorské lásky? Ideál ženy? Žánry?

K ukázkám:

Barvy všecky

- Zvažte význam jednotlivých barev.
- Která barva má ve skladbě nejvyšší hodnotu?

Slunce stkvúcé

- Forma: verš, rým.
- Najděte typické kurtoazní motivy (láska jako služba, hyperbolizace lásky i opěvované ženy, barevná symbolika, láska jako utrpení, tajnost lásky, nepřátelé lásky, rámeček jarní přírody atd. atd.).

Andělíku rozkochaný

- Najděte příklady motivů světských a duchovních – specif. motivické prostupnosti duchovní a světské poezie.

Dřevo se listem odievá

- Najděte typické kurtoazní motivy.
- Ve skladbě jsou přítomny i motivy, které ironicky zlehčují „vážnost“ kurtoazie - najděte je.

Přečekaje všie zlé stráže

- Co je to alba (aneb svítáníčko)?
- Najděte charakteristické rysy dvorské poezie i specifickou žánru.

Slóvce M

- Příklad motivické prostupnosti duchovní a světské lyriky; najděte typické kurtoazní motivy.
- Kdo se skrývá za písmenem /slóvcem „M“? (Společně odhalíme ☺)

IV. Mastičkář

- Středověké liturgické drama a Mastičkář.
- Mastičkář jako text tematizující svět profánní a sakrální – uveďte příklady obou.
- Postupujme společně textem: najdete příklady ironizace postav – mastičkáře, sluhů?
- Najdete příklad využití tzv. makarónské poezie? K jakému typu světské poezie odkazuje?
- Podívejte se na Rubínovu „propagační píseň“ – „poslouchajte, dobří ľudie...“, v. 35n.: jakou metodu používá?
- Najděte příklady i v dalším textu.

- Možná jste zaznamenali, že humor dramatu je velmi hrubý – např. M. Bachtin (F. Rabelais a lidová kultura středověku a renesance) uvažuje o podobě tzv. smíchového světa zejména lid. vrstev – k tomu se společně vrátíme.
- Jeho součástí je i ironizování žen či společ. minorit – najdete příklady?
- Kdo a jakými prostředky signalizuje vstup tzv. sakrálního světa do textu?
- Naleznete v postavách Abrahama a Izáka i (poněkud překvapivý) odkaz na Kristův život? – Jak si lze tuto paralelu vyložit?
- V Abrahamově promluvě o ctnostech zemřelého Izáka můžete najít parodický odkaz na jeden topický motiv spjatý s legendou. Je to puer-senex, chlapec-stařec (budoucí světec prokazuje už od dětství vlastnosti typické až pro moudré stáří). Najděte ho.
- V závěru ukázky se hádají mastičkářovi sluhové o urozenost svého rodu. Hádky je parodická. Ke kterému žánru odkazuje? Uveďte příklad známých středověkých textů neparodických (a jistě znáte i další parodický).

V. T. Štítný

- Osobnost, nejznámější texty.
- Adaptování (volný překlad, přepracování) latinských textů, zejména mystických do češtiny.
- Nábožensky vzdělávací literatura, její cíle, příklady ve Štítného tvorbě.
- Exemplum.

K ukázkám:

Knížky o hře šachové (de Cessolis)

Hned od začátku: Š. rád pracuje s exemplis: najděte příklad, vysvětlete smysl.

- Jaké vlastnosti požaduje autor od panovníka?
- Co je tzv. panovnické zrcadlo, znáte i jiné texty takto zaměřené?
- Jaké vlastnosti má mít královna?
- Na s. 374 a 375 uvádí autor řadu exemplis - s jakým cílem?

O světském milování a milování bydla nebeského (D. Augšpurský)

- Povšimněte si, jakými prostředky líčí autor krásy tohoto světa.
- Co je to „milování bydla nebeského“? Jakými prostředky tematizuje jeho krásu a význam?

